

ELVIA AS
Postboks 4100
2307 HAMAR

Vår dato: 16.03.2023

Vår ref.: 202224770-7 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 20. januar 2023

Matilde Anker man@nve.no

NVE godkjenner miljø-, transport- og anleggsplan for oppgradering av 47 kV Dyrløkke-Kråkstad

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til deres brev datert 20. januar 2023 vedlagt miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) av samme dato, for oppgradering av 47 kV-kraftledningen Dyrløkke – Kråkstad.

Vedtak

NVE godkjenner fremlagte miljø-, transport- og anleggsplan for oppgradering av den ca. 14 kilometer lange 47 kV-kraftledningen Dyrløkke – Kråkstad i Frogn, Ås og Nordre Follo kommuner, Viken fylke.

Vilkår for godkjenningen:

- Dere skal orientere oss om når anleggsarbeidet starter og når anlegget blir satt i drift. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser.
- Entreprenører skal gjøres kjent med MTA og dette vedtaket.
- Dersom tiltaket kan påvirke områdestabiliteten skal det framlegges en fagkyndig vurdering av hvordan sikkerheten skal ivaretas.
- Dere skal ikke arbeide i de kartfestede områdene hvor Viken fylkeskommune skal gjennomføre arkeologiske registreringer, før NVE har blitt forelagt dokumentasjonen på gjennomførte registreringer.
- Dere skal inkludere Statsforvalterens innspill av 9. mars 2023 i planen om tiltak ved hule eiker.
- For å sikre at anleggsarbeidene ikke påvirker lokaliteten med gransumpskog, lokaliteter med hule eiker og utvalgte kulturminner skal dere merke disse i terrenget. Materialet som brukes til merkingen skal være av god holdbarhet for å sikre at ikke dette ender opp som søppel i terrenget.
- Dersom dere avdekker avvik som har medført, eller kan medføre betydelig skade på miljøet, skal dette umiddelbart rapporteres til NVE. Rapporteringen må også angi hvilke tiltak som er, eller vil bli iverksatt for å lukke avviket, hindre gjentakelser og avbøte mulige skader.

- Det skal utarbeides en sluttrapport som sendes NVE innen ett år etter at anlegget er satt i drift. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent MTA og eventuelle endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen.

Godkjenningen har hjemmel i konsesjonen datert 3. desember 2021 post 10 (NVE ref.: 201903751-28).

Planen må være i samsvar med vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen.

NVE understreker at planene ikke skal fravikes uten vår godkjennelse. Planene gjelder for bygging, drift og vedlikehold av anlegget. Vi kan stille krav om ytterligere detaljering og dokumentasjon for hele eller deler av anlegget ved senere tidspunkt.

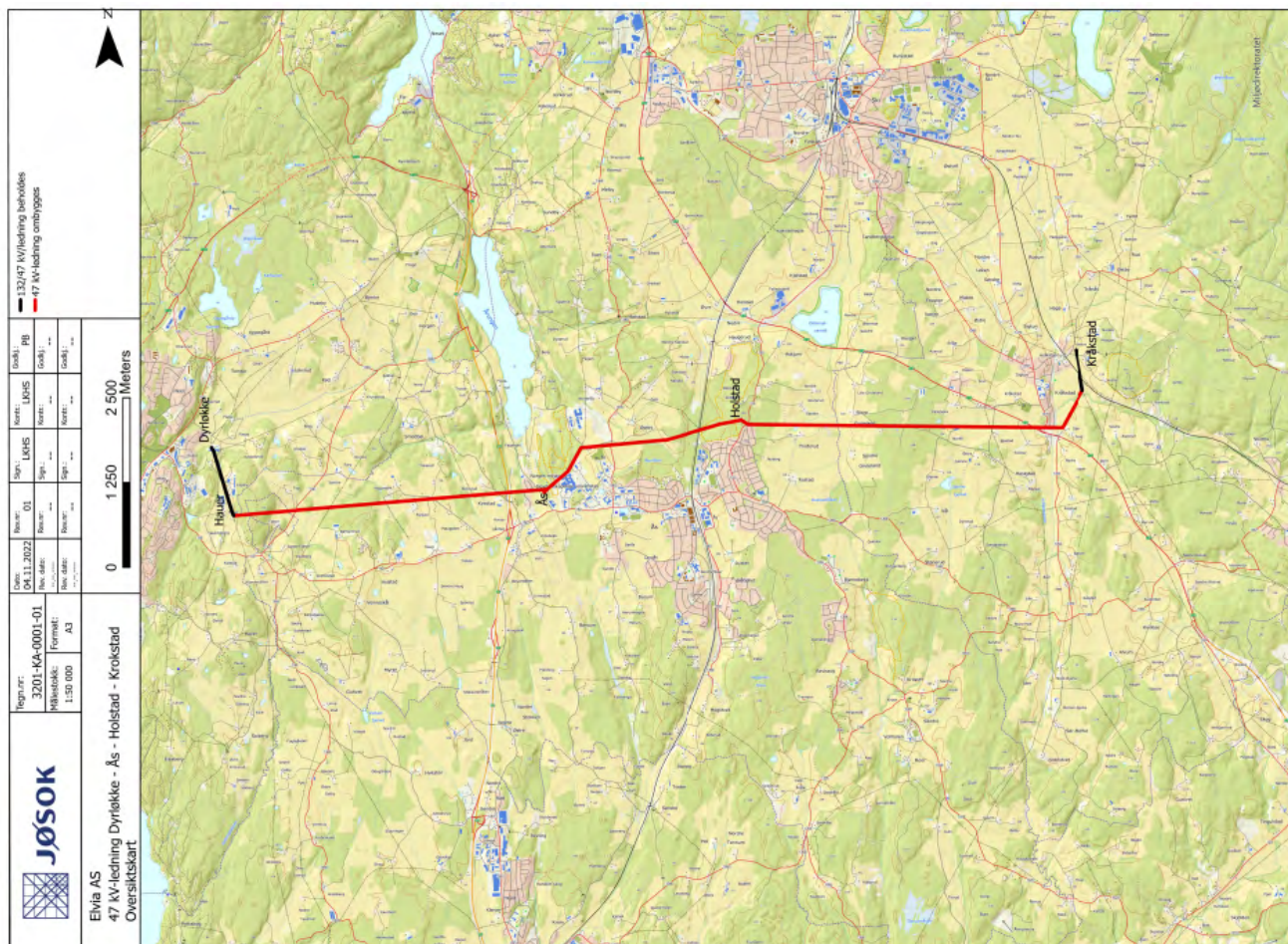
NVE kan følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10.

Vi gjør oppmerksom på at tiltakshaver må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Bakgrunn

NVE ga konsesjon til oppgradering av den ca. 14 kilometer lange eksisterende 47 kV-kraftledningen Dyrløkke-Ås-Holstad-Kråkstad og oppgradering av Ås transformatorstasjon 3. desember 2021 (NVE ref.: 201903751-28). Saken ble påklaget, og i brev av 3. mai 2022 stadfestet Olje- og energidepartementet vedtaket uten endringer. MTA vi nå har til behandling gjelder oppgradering av kraftledningen. Elvia har søkt NVE om endringer for Ås transformatorstasjon, og MTA for stasjonen vil derfor behandles i eget vedtak.

Oppgraderingen innebærer å ta ned det ene eksisterende linesettet, og å henge opp nye liner på begge sider av eksisterende dobbelkursmaster, etablering av to nye mastepunkt, og forsterkning og forbedring av flere master. For å sikre at ikke trær faller over ledningen vil skogryddebeltet utvides fra 16 –18 meters bredde til ca. 30 meter.

Figur 1: Oversiktskart over den eksisterende kraftledningen som skal oppgraderes. Kilde: Elvia 6. januar 2023.

Høring

I anleggskonsesjonen er det i vilkår 10 om miljø-, transport og anleggsplan, blant annet satt krav om at «*Elvia skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere.*» Elvia sendte selv MTA på høring, og NVE har sammenfattet uttalelsene under.

I MTA er det opplyst at Elvia har avholdt offentlig informasjonsmøte for grunneiere og rettighetshavere, og at grunneiere og etater ble invitert til å komme med innspill «... *vedrørende transport, bruk av veier og riggområder, samt andre hensyn.*» Videre opplyser Elvia at alle grunneiere som blir direkte berørt er informert om tiltaket, og har mottatt tilbud om minnelig avtale.

Innkommne merknader

Elvia mottok fem uttalelser til MTA for oppgradering av 47 kV Dyrøkke-Kråkstad. Disse er sammenfattet under. Det er kun tema som er relevant for MTA for 47 kV-ledningen som er sammenfattet. Elvias kommentarer og innspill er gjengitt eller oppsummert under den aktuelle høringsuttalelsen.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i brev av 21. desember 2022 kommentert at traseen går gjennom verdifulle og sammenhengende jordbruks- og skogbruksområder, hvor en del av skogen er klassifisert som dyrkbar. Statsforvalteren skriver:

«Med utgangspunkt i nasjonale mål for jordvern og økt matproduksjon, mener vi tiltakene må planlegges og gjennomføres slik at jordas produksjonsevne ikke blir forringet. Normalt vil dette innebære at arbeidene blir gjennomført slik at jordstrukturen ikke blir ødelagt av pakkeskader, at eksisterende jordbruksdrenering blir ivaretatt og istandsatt ved behov, og at jord blir fjernet sjiktvis og lagt tilbake med sin opprinnelige sjikting. Det er å anbefale at tiltakene blir planlagt og gjennomført i samråd med berørte grunneiere og eventuell annen jordbruksfaglig kompetanse.»

Statsforvalteren har vist til diverse publikasjoner de mener gir gode råd vedrørende flytting av jordmasser mm. NVE viser til uttalelsen for publikasjonene.

Videre mener Statsforvalteren at MTA tydeligere må inneholde føringer for hvordan kartlagte hule eiker skal tas hensyn til. De mener det skal gjennomføres to konkrete tiltak for hule eiker for å redusere risikoen for skade på disse:

- *«For å unngå skader på rotsystemet til eikene skal all terrengkjøring legges utenom dette rotsystemet. Område med forbud om terrengkjøring skal merkes med sperrebånd i anleggsperioden.*
- *Dersom eiker må beskjæres e.l. skal dette gjøres i samråd med Statsforvalteren i Oslo og Viken. Det skal alltid vurderes beskjæring før en eventuell felling av hule eiker.»*

Statsforvalteren orienterer om at i Naturbase er naturtypen hule eiker kun vist med polygoner, mens de mener det vil være tydeligere om MTA viser stammepunktet for hver enkelt eik som inngår i naturtypen, og som kan bli berørt og/eller komme i konflikt med kraftledningen. Videre mener de at halvannen gang av rotsonen må merkes i terrenget for å unngå terrengkjøring i nærheten til disse eikene. Videre mener de at de hule eikene som må, eller sannsynligvis må, beskjæres skal kartfestes. Statsforvalteren trenger ikke involveres i beskjæringstematikken på stedet, men mener det må benyttes sertifisert arborist med naturfaglig forståelse for hule eiker. De avslutter med å kommentere at terskelen for beskjæring av hule eiker må være høy.

Elvias kommentar/innsspill: Elvia har ikke kommentert Statsforvalterens innspill konkret, men NVE registrerer at det er utarbeidet en egen plan med spesifisering av tiltak ved lokaliteter med hule eiker, vedlegg 5 sendt inn til NVE 6. januar 2023.

Viken fylkeskommune har i brev av 6. januar 2023 vist til sine innspill og vurderinger til konsesjonsbehandlingen, og konstaterer at Elvia har innarbeidet deres innspill i MTA. Fylkeskommunens tilbakemeldinger i denne omgang gjelder planlegging av anleggsveier og lunneplasser. De vurderer at terrengkjøring i marka, der det tidligere ikke er gjennomført arkeologisk registreringer, kan påføre skader på uregistrerte kulturminner. Terrengkjøring over dyrket mark mener de kan sammenliknes med bruk av jordbruksmaskiner, og trolig ikke vil påføre skader på eventuelle kulturminner under matjorda. Tilsvarende gjelder lunneplasser som er planlagt på dyrka mark.

Fylkeskommunen har i brevet av 6. januar framhevet enkelte kulturminner hvor det må utvises aktsomhet. NVE viser her til fylkeskommunens detaljer og vedlegg. Tiltak som foreslås gjennomført er blant annet ny lokalisering av lunneplasser og sikring og markering av kulturminner med gjerde el. Fylkeskommunen stiller derfor krav om arkeologisk registrering i henhold til kulturminneloven § 9 innenfor enkelte av arealene der det skal kjøres i terreng.

Elvia og Viken fylkeskommune har avholdt et møte 10. januar 2023, hvor de har gått gjennom anleggsveier, anleggs- og lunneplasser og nærhet til kulturminner. Fylkeskommunen har sendt Elvia en kartoversikt over en foreløpig vurdering av behov for registreringer. Fylkeskommunen skriver i epost til Elvia 13. januar 2023 at arkeologen som skal foreta registreringene i felt vil gjøre en vurdering av områdene som er pekt ut på kartene. Vurderingene vil være om det er behov for registreringer, og eventuelt hvilken metode som skal brukes (prøvestikk, overflateregistrering mv.).

Elvia har 16. februar 2023 sendt oss en fil med kartoversikten fra fylkeskommunen hvor det kommer fram hvilke områder/lokalteter det stilles krav om registrering, og hvor det må utvises forsiktighet i forbindelse med anleggsarbeidene. Elvia har lagt inn sine kommentarer i oversikten. Filen er lagt ved her.

Elvia skriver at de vil utføre alle anbefalte registreringer. Videre er det kommentert at anleggsvei/lunneplass på dyrka mark ikke er nødvendig å registrere i forkant.

Follo landbrukskontor har i brev av 21. desember 2022 kommentert at i listen over sentralt lovverk må «Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier» inkluderes. Videre mener de at i kapittel 2.6.3 «Jordbruksområder» bør det presiseres at matjord ikke skal forringes, og at jordpakking ved transport på dyrka mark må unngås. Transport med tunge terrenggående kjøretøy må unngås på dyrka mark i vekstsesongen, i perioder med mye nedbør og vannmettet jordsmonn. De mener slik transport fortrinnsvis må skje når det er tele i jorda. Videre er de opptatt av at Elvia har god dialog med grunneierne knyttet til tiltak på dyrka mark og i skog. Dette inkluderer etableringen av midlertidige anleggsveier. De kommenterer også at det ikke bør hugges trær i hekketiden for fugler, at naturtyper bør sjekkes i Naturbase, og at fremmede arter bør sjekkes i artskart.

Elvias innspill: Siden det ikke skal etableres permanente landbruksveier, mener Elvia det er ikke relevant å henvise til den omtalte forskriften. Videre mener Elvia at kapittel 2.6.3 godt nok ivaretar innspillet fra landbrukskontoret ved at det stilles krav til bruk av beskyttende underlag ved fare for jordpakking. Videre påpeker Elvia at de legger stor vekt på dialog med berørte grunneiere og rettighetshavere. Elvia kommenterer at hogst normalt ikke utføres i fuglenes hekkeperiode. Angående naturtyper beskriver Elvia at de som følge av Follo landbrukskontors innspill, har oppdatert kapittel 2.9 i revidert MTA.

Akershus bondelag skriver i brev av 16. desember 2022 at tiltaket vil medføre kjøring på matjord og at dette må det gis kompensasjon for. Konkret mener de at det må kompenseres flere meter ut på hver side av kjøresporet/anleggsplassen, og at det må bli kompensert for flere år, siden de mener slik kjøring vil ha en negativ virkning på

avlingsnivået i flere år framover. Videre har bondelaget kommentert at de antar kjøring i skogen vil skje under ledningen eller i ryddebeltet.

Elvias kommentar: Eventuelle pakkeskader og kjøreskader vil bli registrert og erstattet av Elvia. Elvia benytter faste satser og bruker normalt bistand fra Landbrukskontoret til oppmåling og fastsettelse av omfanget.

Terrengslep for bruk under anleggsarbeidene vises i kart vedlagt MTA-planen. Dette gjelder både for skogryddingen og påfølgende linjearbeid. Entreprenørene som skal utføre arbeidene vil bli instruert og pålagt å følge disse. Elvias byggeledelse vil utføre stedlig kontroll.

Harald Espelid mener i brev av 20. desember 2022 det er en svakhet i MTA at ikke det er stilt strengere krav til kjøring i inn- og utmark. Espelid er bekymret for at værforholdene med for eksempel mye nedbør vil medføre skader i terrenget. Han mener kjøring må gjøres når det er tele/frost, og at om ikke arbeidene kan utføres med akseptable skader må anleggsarbeidene utsettes. Espelid kommenterer også at om entreprenør er usikker på arbeidet kan gjennomføres må grunneier kontaktes.

Espelid mener også at hensynet til spredning av floghavre ikke er godt nok omtalt i MTA. Han påpeker at den beste måten å unngå spredning av floghavre på er at arbeidene utføres når det er tele /frost eller tørre forhold.

Elvias kommentar: Hensynet til kjøring på dyrket mark, og hvordan forhindre spredning av floghavre er tatt med i ny versjon av MTA. De viser til kapittel 2.6.3. Videre kommenterer Elvia at krav til hensynsfull ferdsel på inn- og utmark under de klimatiske forholdene som til enhver tid måtte oppstå er omtalt i kapittel 2.6.

NVEs vurderinger

Formålet med en MTA er å sikre at det tas hensyn til miljø og landskap ved bygging og drift av anlegget. Vurderingene i planen skal baseres på informasjon som er kommet frem i konsesjonsprosessen.

NVE mener MTA som Elvia har utarbeidet for oppgradering av kraftledningen fra Dyrøløkke via Ås og Holstad til Kråkstad beskriver hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres. I dette kapittelet vil vi kun gå gjennom om MTA svarer på vilkårene satt i anleggskonsesjonen, og gjøre en vurdering av de øvrige temaene i MTA hvor det er ytterligere behov for avklaring med NVE. NVE forutsetter at Elvia ved anleggsarbeidet følger beskrivelsen i MTA, og vi mener det ikke er nødvendig å gjøre en vurdering av alle temaene som MTA beskriver.

Transport

Flere av høringspartene er bekymret for transport i terreng og på dyrka mark, og særlig ved våte forhold. Elvia har pr. 20. januar 2023 oppdatert MTA, og i kapittel 2.6 er det omtalt hvordan transporten er planlagt. I vedlegg 4 «Kart over anleggsveier og riggplasser» er traseene for kjøring på privat veg og terrengkjøring vist. Videre er lunneplasser og riggplasser markert på kartene.

NVE mener Elvia har lagt en god plan for hvordan transporten for anleggsarbeidene skal foregå. Blant annet er det omtalt at eventuelle spor som kan danne vannsig skal planeres/utbedres fortløpende, og at kjøreruter i terreng mv skal settes tilbake til opprinnelig stand etter bruk. Videre er det omtalt i kapittel 2.6.3 hvordan hensynet til jordbruksområder skal ivaretas. Elvia har også omtalt forbyggende tiltak som forsterking av kjøreruter ved for eksempel nett, matter eller klopper. I kapittel 2.6.5 er utbedring av skader etter terrengkjøring omtalt, og det er vist til «Håndbok i økologisk restaurering», Forsvarsbygg 2010. NVE benytter anledningen til å vise til vår veileder nr. 2/2021 «Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg» ([NVE Veileder](#)), hvor istandsetting og revegetering er omtalt i kapittel 4.

I kartene som viser anleggsveier og riggplasser (vedlegg 4) er det tegnet inn to riggplasser. Riggplass 1 ved Ås transformatorstasjon er omsøkt NVE som en endring, og vil derfor ikke behandles i dette vedtaket om MTA for oppgradering av ledningen fra Dyrfløkke til Kråkstad. Riggplass 2 beskriver Elvia at er et planert område ved Holstad transformatorstasjon hvor de selv er grunneier. Riggområdet vil settes tilbake til opprinnelig stand etter endt anleggsarbeid.

NVE konstaterer at Elvia har beskrevet tiltak og utarbeidet en plan for transport på bakgrunn av aktuelle innspill til MTA. Etter NVEs vurdering vil planen som er lagt redusere virkningene av transport, og dermed legge til rette for et godt sluttresultat når anleggsarbeidene er ferdigstilt.

Skånsom skogrydding

I anleggskonsesjonen er det stilt vilkår om at MTA spesielt skal beskrive og drøfte:

«For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen og ivareta hensynet til naturmangfoldet skal skogrydding begrenses så langt det vurderes som hensiktsmessig.

Dagens ryddebelte på 16-18 meter videreføres, og utvides til totalt 30 meter på hele strekningen. Utover 22 meters bredde og til ryddebeltets ytterkant på 30 meter, skal Elvia gjøre en konkret vurdering av behovet for å rydde skog for å unngå trefall på ledningen. Vegetasjon som ikke utgjør noen fare for ledningen i det utvidete ryddebeltet, skal bli stående.»

I kapittel 2.7 i MTA av 20. januar 2023 har Elvia omtalt skogrydding. NVE mener Elvia har lagt en god plan for hvordan skogryddingen langs traseen skal utføres for å dempe innsyn og ivareta hensynet til naturmangfoldet. Vi konstaterer at det i MTA er omtalt at om entreprenør ikke bruker helikopter til å trekke ut drageline, vil all vegetasjon måtte tas ned slik at linene ikke henger seg opp i greiner mm. NVE mener Elvia skal gjøre grundige vurderinger om bruk av helikopter for å trekke ut drageline, slik at mest mulig vegetasjon kan bli stående igjen.

NVE benytter anledningen til å vise til vår veileder nr. 2/2016 «Skogrydding i kraftledningstraseer» ([Veileder \(nve.no\)](#)). Se også vår vurdering av hule eiker lenger ned.

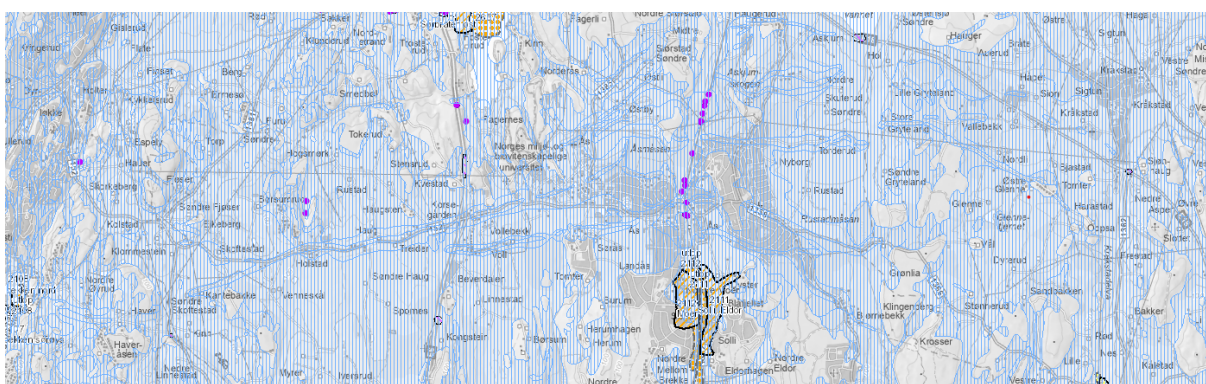

Kantvegetasjon

Elvia har i kapittel 2.7.1 omtalt at ved kryssing og nærføring av vassdrag skal de opprettholde et naturlig vegetasjonsbelte for å motvirke avrenning og erosjon. Videre, at som et minimum skal den lave kantvegetasjonen bevares langs vassdrag. NVE minner om at om det skal fjernes kantvegetasjon skal det foreligge dispensasjon fra Statsforvalteren.

Naturfare

NVE konstaterer at mye av anleggsarbeidene vil foregå i terreng under marin grense hvor det kan være kvikkleire, se [NVE Atlas](#). Videre konstaterer NVE at Elvia ikke har vurdert om tiltaket kan påvirke områdestabiliteten. Elvia skriver i MTA at to master skal byttes ut, og ifølge NVE-Atlas kan det se ut til at disse mastene er i eller i nærheten av et område under marin grense

Figur 2: Utsnitt fra NVE-Atlas som viser aktsomhetsområde marin leire.

Vi kan ikke se at det er gjort vurderinger av om anleggsarbeidene kan påvirke områdestabiliteten ved disse mastepunktene. Dersom det skal gjennomføres inngrep ved disse mastepunktene, eller i andre arealer som kan påvirke områdestabiliteten, forutsetter NVE at konsesjonær gjør de nødvendige vurderinger. NVE minner om at selv mindre inngrep i terreng potensielt kan medføre fare for kvikkleireskred. Vi vil sette vilkår om at dersom tiltaket kan påvirke områdestabiliteten skal det framlegges en fagkyndig vurdering av hvordan sikkerheten skal ivaretas.

Naturmangfold

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven er blitt vurdert i konsesjonsbehandlingen av tiltaket. Den innsendte planen er innenfor de rammene som er vurdert i konsesjonen. NVE har derfor ikke vurdert tiltaket som helhet etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 og viser til vurderingene i konsesjonsbehandlingen og konsesjonsvedtak av 3. desember 2021.

Den innsendte planen konkretiserer hvordan anlegget skal bygges. Gjennom detaljplanleggingen skal det tas utgangspunkt i lokalisering og driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultater, jamfør naturmangfoldloven § 12. NVE vurderer at Elvia har gode vurderinger av driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultatene.

Fugl

Follo landbrukskontor hadde innspill om at det ikke skal hugges trær i hekkeperioden til fugler. Elvia kommenterte at hogst normalt ikke utføres i fuglenes hekkeperiode.

I anleggskonsesjonen av 3. desember 2021 er det stilt følgende vilkår:

«Av hensyn til hekkende åkerrikse skal det ikke gjennomføres anleggsarbeid på dyrket mark i perioden 15. mai – 31. juli.»

Elvia har i kapittel 1.8 og 2.8.3 omtalt hensynet til åkerrikse, og skriver blant annet: *«Av hensyn til hekkeperiode for den rødlistede fuglearten åkerrikse skal det ikke gjennomføres anleggsarbeid på dyrket mark i perioden 15. mai – 31. juli.»*

NVE mener Elvia gjennom føringene beskrevet i MTA, vil ta tilstrekkelig hensyn til den rødlistede fuglearten åkerrikse. Etter NVEs vurdering vil restriksjonsperioden for anleggsarbeid fra 15. mai til 31. juli også ivareta hensynet til fugl generelt.

Hule eiker og gransumpskog

I anleggskonsesjonen av 3. desember 2021 er det stilt vilkår om at MTA spesielt skal beskrive og drøfte:

«Hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres for å ivareta naturtypene hule eiker og rik gransumpskog.»

I kapittel 2.8.1 har Elvia omtalt hensynet til hule eiker. Statsforvalteren hadde i brev av 21. desember 2022 flere konkrete innspill til hvordan oppgradering av ledningen skulle ta hensyn til hule eiker. Ved innsendelse av første versjon av MTA 6. januar 2023 hadde Elvia lagt ved en plan, «Tiltak ved hule eiker» (vedlagt her). Statsforvalteren kommenterte denne planen i brev til Elvia av 9. mars 2023, hvor de skriver at deres råd fra brev av 21. desember 2022 er ivaretatt. De kommenterer videre at «Det ser ut til at det er noen større eiketær, mindre enn 63 cm, som skal felles. Vi anbefaler at disse, etter felling, legges på en soleksponert gunstig plass.» NVE vil sette vilkår om at Elvia skal inkludere Statsforvalterens innspill av 9. mars 2023 i planen om tiltak ved hule eiker.

NVE mener det er bra at Elvia har inkludert Statsforvalterens innspill i en egen plan i MTA. Det er viktig at entreprenør gjøres oppmerksom på planen «Tiltak ved hule eiker».

Angående bruk av sperrebånd for merking og sikring av hule eiker mener NVE at sperrebånd i plast lett forvitrer med vær og vind, og kan ende opp som søppel i landskapet. Vi mener Elvia skal velge materiale til sikring av hule eiker som har bedre holdbarhet enn sperrebånd av plast. Vi har i vår [NVE Veileder 2/2021](#) «Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags- og energianlegg» kapittel 3.1.1 beskrevet at plastkjetting, alpingjerder, anleggsgjerder eller utmarksgjerde som landbruksnæringen er gode alternativer til sperrebånd av plast.

Elvia har i kapittel 2.8.2 omtalt lokaliteten med rik gransumpskog i Ås kommune. De skriver at lokaliteten ligger rett utenfor rydebeltet til ledningen, og de mener gransumpskogen ikke vil bli påvirket av skogryddingen siden terrengtransporten vil foregå helt i utkanten av lokaliteten. NVE mener det er viktig at de som skal jobbe med

anlegget under både bygging og drift, må gjøres oppmerksomme på lokaliteten slik at det ikke kjøres nærmere lokaliteten enn vist i Elvias kart over anleggsveier. NVE anbefaler at konsesjonær legger informasjon om dette inn i sine oversikter til både entreprenør og i IK-energi, se omtale av IK-energi under. NVE vil sette vilkår om at lokaliteten med gransumpskog merkes i terrenget for å sikre at ikke anleggsarbeidene påvirker lokaliteten.

Fremmede arter

I anleggskonsesjonen av 3. desember 2021 var det stilt vilkår om at MTA spesielt skal beskrive og drøfte:

«Hvordan anleggsarbeidet og oppryddingsarbeidet kan gjennomføres for å hindre spredning av fremmede arter».

Follo landbrukskontor har kommentert at Elvia må sjekke artskart for fremmede arter, mens Espelid mener hensynet til spredning av floghavre ikke var godt nok omtalt i MTA. Elvia har i oppdatert MTA av 20. januar 2023 inkludert hensynet til fremmede arter, og floghavre og potetål spesielt. De har lagt ved en oversikt over registrerte fremmede arter, og beskriver at før igangsetting av anleggsarbeidene skal entreprenør kontakte Mattilsynet for en oppdatert status for ulike skadegjørere, inkludert floghavre. Entreprenør har ansvaret for å rengjøre alle anleggsmaskiner før disse brukes på eiendommer der det drives jordbruk.

NVE mener Elvia har lagt en god plan for å hindre spredning av fremmede arter, og mener vilkåret er ivaretatt.

Kulturminner

I kapittel 2.9 i MTA er det omtalt at det er flere automatisk fredete kulturminner under eller svært nær ledningen. I forbindelse med konsesjonsbehandling av tiltaket gjennomførte fylkeskommunen kontrollregistreringer i et 50-meters belte under ledningen, og arkeologiske registreringer ved Ås transformatorstasjon. Ved Holstad transformatorstasjon vurderte fylkeskommunen at det ikke ville bli stilt krav om arkeologiske registreringer siden området er betydelig endret fra det opprinnelige. Fylkeskommunen pekte på ti konkrete lokaliteter som skulle hensyntas i anleggsarbeidene. NVE satte følgende vilkår i anleggskonsesjonen av 3. desember 2021:

«Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport- og anleggsplanen blir godkjent.»

Elvia har i MTA omtalt hensynet til de ti konkrete lokalitetene, og NVE mener konsesjonær har lagt en god plan for hvordan de skal ta hensyn til disse lokalitetene under anleggsarbeidene.

Elvia og fylkeskommunen har hatt dialog i løpet av januar 2023, se omtale i kapittelet «Innkommne merknader» over. NVE konstaterer at det i møtet kom fram at Viken fylkeskommune mener det på noen spesifiserte steder må gjennomføres arkeologiske registreringer etter kulturminneloven § 9. Elvia har bedt NVE om å likevel behandle MTA før disse registreringene er foretatt siden det haster med å få ryddet skog langs ledningen

mens det er frost/tele i bakken. Elvia spesifiserer at de ikke vil ha anleggsaktivitet i de arealene hvor fylkeskommunen skal foreta registreringer før dokumentasjon fra dette foreligger.

NVE har forståelse for at Elvia vil starte å rydde skog langs ledningen når dette gir minst mulig skade i terrenget. På bakgrunn av fylkeskommunens behov for kulturminneundersøkelser etter kulturminneloven § 9 i noen konkrete områder, setter NVE vilkår om at det ikke skal forekomme anleggsarbeider i de områdene fylkeskommunen har kartfestet. Arbeider i disse områdene kan først igangsettes når NVE har blitt forelagt dokumentasjon etter fylkeskommunens arkeologiske registreringer etter kulturminneloven § 9.

I anleggskonsesjonen av 3. desember 2021 var det satt vilkår om at MTA spesielt skulle beskrive og drøfte:

«Kulturminner nær ledningstraseen og anleggsveier skal hensyntas og merkes med sperrebånd i anleggsperioden».

Elvia har i kapittel 2.9 i MTA skrevet følgende: *«Det vil i samråd med Fylkeskonservatoren, bli merket med peler og sperrebånd rundt de kulturminnene som er i ledningstraseen og nær transportveger. Dette for å unngå skader på disse i forbindelse med anleggsarbeidet.»*

NVE mener Elvia har en god plan for å ta hensyn til kulturminner nær ledningstraseen og anleggsveier. NVE mener at sperrebånd i plast lett forvitrer med vær og vind, og kan ende opp som søppel i landskapet. Vi mener Elvia skal velge materiale til sikring av kulturminner som har bedre holdbarhet enn sperrebånd av plast. Se omtale av forslag til alternativer til sperrebånd av plast i kapittelet om hule eiker over.

Sluttrapport

NVE kan følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10. Som et ledd i oppfølging av anlegget vil NVE stille krav om at det skal utarbeides en sluttrapport, som sendes NVE innen ett år etter at anlegget er satt i drift. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent MTA og eventuelle endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Mal for sluttrapport finnes på nve.no](https://nve.no). NVE arbeider stadig med oppdatering av malen, så vi anbefaler at dere venter med å hente ut malen til dere skal i gang med å utarbeide sluttrapporten.

Tidsfrist for opprydding og istandsetting av anleggsområdene er i konsesjonen satt til to år etter at anlegget er satt i drift. Dersom oppryddingen ikke er ferdig når sluttrapporten sendes inn, skal status og fremdrift for dette arbeidet rapporteres til NVE. NVE kan avslutte tilsyn i byggefasen på grunnlag av innsendt sluttrapport.

Tilleggsopplysninger som dere må være oppmerksomme på

Orientering av grunneiere og rettighetshavere

Vi ber dere, så snart som mulig, om å orientere berørte grunneiere og rettighetshavere om dette vedtaket. Orienteringsbrevet finnes vedlagt, og vedtaket skal følge orienteringen. Kopi av underrettingen med tilhørende adresseliste skal sendes til NVE.

Krav om internkontrollsystem (IK-system)

Internkontrollsystem for energianlegg gjelder fra 1. januar 2019, NVE forutsetter at dette er på plass og at det følges opp.

Plan- og bygningsloven

For anlegg for overføring eller omforming av elektrisk energi som har anleggskonsesjon etter energiloven, gjelder ikke plan- og bygningsloven (pbl) med unntak av kapittel 2 og 14. Det betyr at det for gjeldende anlegg verken er nødvendig med dispensasjon fra gjeldende kommunale arealplaner eller kommunal byggesaksbehandling, jf. pbl § 1-3.

Når anlegget er ferdig bygget, skal kommunen få tilsendt kartdata i egnet kartformat med alle fysiske anlegg slik at kartdata på enkel måte kan gjøres tilgjengelig, jf. byggesaksforskriften (SAK 10) § 4-3, siste ledd.

Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

NVE minner om at anlegget er underlagt kraftberedskapsforskriften (FOR-2018-11-01-1641). NVE har ikke vurdert om tiltaket tilfredsstillers forskriftens krav.

Før anleggsarbeidet starter er tiltakshaver ansvarlig for å innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se informasjon om rett til å klage på siste side. På grunn av påskeferien har NVE utvidet klagefristen fra tre til fire uker.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Anne Johanne Kråkenes
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Vedlegg

MTA-plan for oppgradering av 47 kV Dyrløkke-Kråkstad

Tiltak ved hule eiker

Viken fylkeskommune 6.1.2023

Notat Elvia – Viken fylkeskommune 15.2.2023

Mottakerliste:

ELVIA AS

Kopimottakerliste:

Ås kommune

Frogn kommune

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

VIKEN FYLKESKOMMUNE

NORDRE FOLLO KOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 4 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.